



İKİNCİ FASIL

TEVESSÜLÜN MEŞRU VE MENDUB OLUŞU

Bilki Allah sana merhamet eylesin cidden gariptirki ilim sahiplerinden bazısı şu Asırda, tevessül hakkındaki hadisi şerifi inkar etmektedir. Bu isterse vafatından önce olsun isterse sonra olsun isterse kıyamet gününde olsun hiç birini kabul etmezler.

Gerecek şu ki bunların inkarı delile dayanmaz, üstelik sahih ve açık olan naslarla çakışır. üstelik müslümanların alimleri de avamı da Nebi s.a.v zamanından bu güne kadar Nebi s.a.v ile Tevesül ederler, Allah'u Tealadan, onun câhı/makamı hürmetine isterler.

İşte biz gücümüz yettiğince bulduğumuz delillerle Peygamberimiz, diğer Peygamberler ve salihler ile tevessülün meşru ve mendup olduğunu ispatlayacağız. bizden evvel hiç kimsenin bunları bulmadığını iddia etmiyoruz. Bulamadıklarımız, bulduklarımızdan çok daha fazladır.

Bu makamda biz tevessülün cevazını ve ehli hak -ehli sünnet- katında çok yaygın olduğunu açıklayacağız. Bunlar Nebi s.a.v den bize gelen deliller gereğince. Bazılarının dediği gibi bunlarda asla şirk şüphesi yoktur. Zira sadece Allahu tealaya dua edilir, yaratmakta tesirde onun ortağı yoktur. Bu bütün müsllümanların akidesi -imanı- dır.

Bu hususta delil olarak, tevatür derecesindeki kıyamet gününün şefaati hadisi kafidir. İnsanlar ahirette Nebi s.a.v in şefaati ile Allah'tan, hükümlerin fasledilmesi için izin isteyecekler. Bütün peygamberler bundan sakınıp özür beyan edecekler, sonunda nebi s.a.v e gelip işin çözümünü ondan isteyecekler.

Nebi s.a.v "Ben bunun içinim." buyurur ve şefaati eder, Allahu tealedan mahşer yerinin sıkıntılarından kurtuluş için hükümlerin fasledilmesini ister ve kimi cennete kimi cehenneme gider. Bu, şefaati uzmadır, Onun içindir. Onun bundan başka bir çok şefaati de vardır ki bunlar hakkında bir çok hadisi şerif gelmiştir.

Vefatından sonra dünyada mü'minler için şefaati vardır. Abdullah ibni Mes'ud r.anhuma şöyle dedi: Resulullah s.a.v buyurdu:

"Hayatım sizin için hayırlıdır, benden sorarsınız, size haber veririm. ben öldüğüm zaman, vefatım sizin için hayırlı olur. Amelleriniz bana arz edilir, hayırlı bulursam Allaha hamd ederim, kötü görürsem sizin için mağfiret ederim." (Bezzaz. Hafız ebu-l Hasen ricalinin sahih olduğunu söyledi.)

Bununla anlaşılmış oldu ki, Nebi s.a.v in şefaati sadece mahşer yerinde kıyamet günü ile sınırlandırılmamıştır, bilakis vefatından sonra dünyada da şefaati mevcuttur.

vefatından sonra Nebi s.a.v in şefaatinin ve onunla tevessülü men edenlerin tutundukları sağlam bir hadisi şerif yoktur, belki bu konudaki hadisi şerifleri zayıftır demekle yetinirler. Haklı değillerdir, ancak avamın kafasını karıştırmaktadırlar.

Tevessülün lügat manası: Yakınlaşmaktır.

İstılahta tevessül: Allahu tealaya, Nebi'nin veya velinin menzili ile yakınlaşmak ve şefaati dilemektir. Nebi'den veya veliden Allahu tealedan hacetini gidermesi için dua istemek; ancak tevessül edenin mü'min olması Allaha yönelmesi ve bunda rağbetli olması şarttır.

Rağib, Müfredat'ta der: Tevessül, bir şeye rağbetle ulaşmaktır. Allahu teala: **"Ona ulaşmakta vesile edinin."**

Allaha vesilenin hakikatı, ilim ve ibadetle yoluna riayet etmek, şeriatın güzelliklerini araştırmaktır. Bu, kurbet/yakınlık gibidir.

Bu mana ilim ehlinin tevessülünden elde edilir. hafız ibni Hacer Askalani bunlardandır. Üçüncü babta geleceğine binaen Nebi s.a.v. e hitaben bir kaside söylemiştir.

Bilki, Allah seni irşad eylesin! Akıl erbabı katında sıfat mevsufundan ayrılmaz. Her kim ben Nebi'nin menzili ile tevessül ediyorum, zatı ile tevessül etmiyorum derse, doğruluk ve akıl caddesinden uzaktır. Zira, nasıl sıfatı zattan ayıracak?

Câh, menzile demektir. Muhtarus-sıhah'ta : Câh, kadr, menzzile. Filancı, câh sahibidir.

Zikrettiklerimizden açığa çıkan şeye göre tevessül, teşeffu', bir şeyi câhı/makamı ile ve bir şahsın menzili ile talep etmek, hepsi aynı manadadır.

1- Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile tevessülün subutunda ilk delil, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şefaatinin subutudur.

Bilki hafızlar ve muhaddisler, kitaplarında bizlere naklettilerki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile hayatı vaktinde tevessül edildiği tevatürle sabittir. Nizamul Mutenasir minel hadisil mütevatir isimli eserde bu zikredilmiştir. Aynı şekilde ümmetin kıyamet gününde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile tevessülü olduğunda icma ettiği de sabit olmuştur. Bu uzun olan şefaathadisinde zikredilmiştir. Bunu ashaptan on iki kişi rivayet etmiştir.

Buna binaen deriz ki, kıyamet gününde olan bu şefaathadisi, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile tevessüldür. Bunu imamlarımız nakletmiştir, büyük bir delildir. Şöyleki tevessülün manası, o günde Rahman tealanın rızasına yakınlık için nebilerin makamı ile Allahu tealadan hükümlerin fasledilmesini dilemektir.

Vefatından önce de O'nunla tevessülün olduğu sabit olmuştur. O'nunla tevessülde vefatından

önce veya sonra olması arasında bir fark yoktur. Vefatından sonra tevessülü men edenlerin delili yoktur.

2- Sahabilerden meşhur Osman ibni Huneyf'in ama kıssasında tevessülün subutuna delil vardır. Tirmizi, Nesei, Taberani, Hakim ve Beyhaki sahih senedlerle Osman ibni Huneyf'ten r.a. rivayet ettilerki, a'ma olan biri Nebi sallallahu aleyhi ve sellem geldi ve dediki: "Benim için Allaha dua et, iyileşeyim."

Buyurdu: "İstersen dua edeyim, istersen sabret bu daha hayırlıdır."

A'ma: dua et, dedi.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ona abdest almasını emretti, abdestini güzel yapmasını tenbihledi, şu dua ile dua detmesini söyledi.

"Allahım! ben senden istiyorum, rahmet nebisi Nebin Muhammed ile sana yöneliyorum. Ya Muhammed! ben, hacetimin yerine gelmesi için seninle rabbime yöneliyorum. Allahım, onu benim hakkımda şefaatchi eyle."

Adam (bunları yaptıktan sonra, gözleri açılmış olarak döndü.

Başka bir rivayette ibni Huneyf şöyle dedi:

Allaha yemin olsun ki, biz henüz dağılmamıştık, aramızda söz uzamıştı, taki adam aramıza geldi, sanki hiç kendisinde hastalık yoktu.

Tabarani ve Beyhaki'nin rivayetinde Osman ibni Huneyf r.a., Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından sonra, adama şu dua ile dua etmesini öğretti. Bu rivayette sahihtir, hafız Taberani

bunu sahihlemiştir. Hafız Nuruddin el Heysemi, Mecmau-z Zevaid de bunu ikrar etmiştir. Bu kıssadan şu faideler anlaşılır:

Evvela: A'ma olan adam Nebi sallallahu aleyhi ve sellem geldi, kendisi için dua etmesi hakkında Nebi sallallahu aleyhi ve sellem den dilekte bulundu. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bizzat kendisi dua etmedi, bilakis abdest alıp iki rekat namaz kıldıktan sonra söyleyeceği duayı ona öğretti, duasında Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem ile rabbisine tevessül etmesini ona öğretti.

Usul kaidesinde şöyle der: İtibar lafzın umumunadır, emirler umumidir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de şeriat tayin eder.

Alimler şu tevessül duasına, hacet namazı diye isim vermişlerdir. Bunu kitaplarında hacet namazı bahsinde zikrederler. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefatından sonra bir müslümanın bu dua ile dua etmesinin caiz olmayacağını da söylememişlerdir.

İkinci olarak: Tevessülün manası, şefaathı istemektir. Hadisin sonunda "Allahım, O'nu benim hakkımda şefaathı eyle." sözü vardır. Yani, O'nu benim için şefaathı eyle, onunla tevessülümü kabul eyle. Bu da, zikrettiğimiz tevessül manasını kuvvetlendirir.

Ayrıca hadisi şerifte "ya Muhammed, seninle yöneldim" lafzı da bunu kuvvetlendiriyor. bazıların zannettiği gibi buranın manası; "Nebinin duası ile" demek değildir. Zira bundan sonra "Muhammed" lafzını zikretmesi, tevessül ettiği zatın kim olduğunu tekid ve tasrihtir (açıkça kim olduğunu beyandır.) Hadisi şerifin akışı, şu iddiayı red eder.

Üçüncü olarak: Şu şekilde tevessülde şirk olsaydı veya şirk kokusu olsaydı, asla Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bunu a'rabiye öğretmezdi, bu şekilde dua etmesini söylemezdi. Halbuki ona bu şekilde tevessülü öğretti.

Tevessüle hayatında olmasıyla cevaz verip vefatından sonrası için cevaz vermemek, şeriatta bir asla dayanmaz. Ayrıca Hazreti Ömer'in r.a. hayatta olan (Abbas r.a.) ile tevessülü, hayatta olmayan ile tevessül edilmemesini de gerektirmez, bu kaide usulde malumdur. (Yani mefhumu

muhafelele hüküm sabit olmaz.) Üstelik alimlerimizin, Hazreti Ömer'in r.a. fiilinin açıklamasında bir çok izahları da vardır ki, bunlar bizim lehimize delildir.

3- Hafız ibni Hacer Askalani r.a Fethul Bari'de İstiska bahsinde tevessül hakkında hadisi şerif zikretti. İbni Ebi Şeybe, sahih isnadla Ebi Salih es-Seman'dan o da Ömer'in r.a. bekçisi Malik eddar'dan şöyle dediğini rivayet etti. Ömer'in hilafeti zamanında insanlara şiddetli kıtlık isabet etti, adamın biri Nebi sallallahu aleyhi ve sellem in kabrine geldi, şöyle dedi: Ya Resulullah! ümmetin için yağmur iste, zira onlar helak oldular. Adama uykusunda gelindi, şöyle dendi: **"Ömer'e git, ona selam söyle, ona haber ver yakında sulanacaklar."**

Hafız (ibni Hacer) hadisin rivayetlerinden birinde rüyayı görenin meşhur sahabi Bilal ibni Haris r.a tir. Bu rivayette İbni Hacer'in, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile vefatından sonra tevessül edilmesini takrir etmesi vardır. Bundan murad rüya ile istidlal (delil çıkartmak) yoktur, belki fiil ile istidlal vardır. Yani: O kişi nasıl yaptı, veya sahabi şu zat nasıl yaptı, ashabın önünde şu fiili nasıl yaptı, Ömer r.a Hazretlerine haber verdi de onu inkar etmedi ve onu şirke vasıflamadı. Ashabı, şirki ikrar etmekten tenzih ederiz (Hâşâ), onlar şirke götüren şeyleri herkesten daha iyi bilirler...

4- Rivayet edildiki Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, Hazreti Ali'nin r.a. annesi Fatıma bini Esed r.anha defnedildiğinde şöyle demiştir: **"Allahım! hakkım ile ve benden evvelki nebilerin hakkı ile, annemden sonraki annemi mağfiret eyle."**

ib

ni Hibban sahihinde, Hakim ve Taberani Kebir ve Evsat'ta bunu sahihledi. Hadisi şerifin ricali sahihtir, ancak Ravh ibni Salah hariştir, bu zat zayıftır, ancak ibni Hibban onu sıkı (güvenilir) kimseler arasında zikretmiştir. Hakim, emin olan sıkı kimsedir demiştir. Bu sebeble, hadis hasen olmuştur. İbni Hacer Heytemi, senedi ceyyiddir (iyi-güzel) dedi.

Bu hadisi şerifte, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kendinden evvel geçmiş nebilerle tevessül etmiştir.

5- Sahihi Buhari 1010 ve 3710 nelerde Ömer r.a kuraklık senesinde Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası Abbas r.a ile yağmur talebinde bulundu. "Allahım! biz Nebi'nin amcası ile sana tevessül ediyoruz. Ravi yağmur yağdı, dedi.

Alimler derki; Ömer'in r.a, Abbas r.a ile tevessülü, O'nun (s.a.v) gayrısıyla tevessül olmayacağı vehmini def etmek içindir. Yoksa yağmur talebi, hayatta olan kişinin hakkı olduğu için değildir. Zira ashabı kiram, vefatından sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile tevessül etti ve hiç biri bunu inkar etmedi.

Hazreti Ömer'in r.a. Abbas ile tevessülü, nebi'den (s.a.v9 başkası ile de tevessül olacağını beyan olmuştur. Ayrıca ehli beytin şerefini de izhar etmiştir.

Bu tutumunda başka bir nükte daha vardır: Üstün olan hayatta iken, daha düşük derecedeki ile tevessülün cevazı anlaşılmıştır, zira Hazreti Ali r.a. hayatta olduğu halde Abbas ile tevessül etmiştir, halbuki hazreti Ali'nin r.a. efdaliyeti sabittir.

Bu sebeble ibni Hacer, fethul bari'de, bu hadisi şerifin açıklamasında şöyle der:

Abbas (ile yağmur talebi) kıssasından anlaşılan, hayır ve salah ehli, ehli beyt ile şefaath istemek müstehabtır. Burda Abbas'ın fazileti vardır, Ömer'in tevazzu etmesiyle olan fazileti de vardır. Bu açıklamalardan sonra İbni Hacer şöyle dememiştir: 'Bu hadisi şeriften anlaşılan göre Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefatından sonra O'nunla tevessül caiz değildir.' (Yani, böyle bir açıklama yapmayınca, başkaları ile de tevessülün cevazı anlaşılmış oldu.)

Hakikatte ashabın Abbas ile tevessülü onun zatiyla ve duasıyla olmuştur, zira Hafız ibni Hacer, bazı rivayetlerde Abbas'ın duasında şöyle dediği zikredildi:

"Allahım! benim, Nebin yanındaki mekanım (derecem) sebebiyle şu kavim, benimle sana yöneldi" (Fethul Bari: 2/497)

Şayet Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yakınlığı ve yanında değeri olmasaydı, elbette Ömer r.a ondan başka ehli beyt mensublarına giderdi, elbette onu Nebi'ye vesile ederlerdi.

İmamı Şafii r.a. dediği gibi:

Nebi'nin âli benim vesilemdir; Onlar benim (Allaha ulaşmakta) yolum (vesilem) dir.

Yarın onlar hürmetine bana verilmesini umarım; sağ elimle amel defterimin.

Buraya kadar zikrettiğimiz hadisi şerifler, ashabın rivayetleri ve alimlerin açıklamaları, aslında şu ayetin şerhi olmuştur:

"Eğer onlar kendilerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah'tan bağışlanmayı dileseler, Resûl de onlar için istiğfar etseydi Allah'ı ziyadesiyle affedici, esirgeyici bulurlardı." (Nisa: 64)

Bu ayet, hayatı ve vefatı hakkında umumidir. Alimlerin uygulaması da bu şekilde zamanımıza kadar daimdir. Müfessirler, özellikle Hafız ibni Kesir bu ayetle alakalı Utbi'nin, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem vefatından sonra tevessül hakkındaki meşhur kıssasını zikrederler, bununla meseleyi ikrar edip razı olduklarını beyan ederler. Bu kıssayı üçüncü fasılda zikredeceğiz.